

Aan de gemeenteraad van Horst aan de Maas
Postbus 6005
5960 AA Horst

Horst, 18 juli 2022

Betreft: verzoek tot onafhankelijk onderzoek naar bevoordeling dhr. Knops inzake RvR-regeling

Geachte gemeenteraadsleden,

Zoals bekend heeft de Rechtbank van Amsterdam op 13 juli jl. uitspraak gedaan inzake het verzoek tot rectificatie van de artikelen in NRC en De Limburger over de bevoordeling van oud-wethouder Knops bij het realiseren van een woning in het kader van de Ruimte voor Ruimte regeling. Het is de heer Knops zelf die een uitspraak vroeg met betrekking tot de vermeende beschuldiging van bevoordeling. Niet meer en niet minder! In haar beoordeling (onder 5.2) benadrukt de Rechtbank dat nog eens. Uit de uitspraak van de Rechtbank blijkt nu dat er wel degelijk sprake is van bevoordeling van Knops (zie de uitspraak van de Rechtbank in de bijlage).

De conclusie die de Rechtbank trekt, wijkt af van een eerdere conclusie van burgemeester Palmen in diens raadsinformatiebrief d.d. 16 juni 2022 (naar aanleiding van publicaties in NRC en De Limburger, vragen van journalisten en vragen van o.a. de SP-fractie) en van de meerderheid van de gemeenteraad naar aanleiding van het initiatiefvoorstel van de SP-fractie. De conclusie van burgemeester Palmen – en in navolging van diens advies aan de gemeenteraad ook van een meerderheid van de raad – was dat er géén sprake was van bevoordeling van de familie Knops.

Nu de rechtbank van Amsterdam geconcludeerd heeft dat er wél sprake was/is van bevoordeling van oud-wethouder Knops is er naar de mening van de SP Horst aan de Maas des te meer reden om alsnog onafhankelijk onderzoek te doen naar de gang van zaken. Zowel daar waar het gaat om de bevoordeling van Knops als waar het gaat om de wijze waarop de burgemeester de gemeenteraad geïnformeerd heeft over deze kwestie, hoe hij tot de conclusies is gekomen die leidden tot die informatie en hoe het advies aan de raad betreffende het initiatiefvoorstel van de SP voor onafhankelijk onderzoek tot stand is gekomen.

Uit het feitenrelaas en de toetsing van de feiten door de rechtbank blijkt o.a. het volgende:

- (3.9) In de adviesnota d.d. 9 april 2010 kwamen ambtenaren tot de conclusie dat de woning die Knops wilde bouwen op de kavel niet voldeed aan de op dat moment geldende voorwaarden van het projectbesluit en hebben zij daarom negatief geadviseerd inzake het verlenen van een vergunning voor de bouw van de woning.

- (5.9) Op het verweer van Knops waarin hij stelt dat de prijs een 'marktconforme eenheidsprijs' was, stelt hoogleraar notarieel recht van de Universiteit Leiden Pim Huijgen: "(...) Dit verweer begrijp ik niet goed. Dat zou betekenen dat de ene koper voor hetzelfde bedrag bijvoorbeeld 750 m² zou krijgen en een ander het dubbele ofwel 1.500 m². Dat zou puur willekeurige bevoordeling zijn van de een boven de ander tenzij voor zo'n situatie zeer goede redenen zijn (...) Verder is het natuurlijk zo dat de schuld niet slechts op de verkopende partij kan worden geschoven bij zulke zeer forse overschrijdingen in verkregen oppervlakte maar dat de koper daar ook bij betrokken is. In een notariële akte wordt hetgeen door de ene partij aan de ander geleverd wordt ook altijd door de ander aanvaard en die verklaring die achteraf niet blijkt te kloppen – er blijkt immers achteraf veel meer grond te zijn geleverd – komt in zo'n extreem geval uiteraard mede voor rekening van koper".
- (5.16) Vast staat dat Knops een perceel agrarische grond gekocht heeft met een totale omvang van 3.500 m². Het gedeelte van het perceel met woonbestemming bedroeg na de bestemmingswijziging in het Projectbesluit 1.500 m². Het bouwvlak (het gedeelte waarop Knops zijn woning mocht bouwen) bedroeg de helft van het stuk perceel met woonbestemming, te weten 750 m². Aldus is Knops eigenaar geworden van een perceel met woonbestemming dat groter is dan hetgeen hij van de RvR C.V. geleverd heeft gekregen: 1500 m² in plaats van de geleverde 750 m². De vraag is of het NRC c.s. hieraan de conclusie mag verbinden dat Knops is bevoordeeld. De rechtbank beantwoordt die vraag bevestigend.
- NRC c.s. heeft een overzicht gemaakt waar zij een beroep op doet om de conclusie van bevoordeling op te baseren (5.19). Knops heeft de juistheid van dit overzicht niet betwist. Indien gekeken wordt naar de prijs per vierkante meter voor het door het kadaster ingemeten aantal vierkante meters (koopsom / ingemeten vierkante meters = € 146,17) zijn er in het overzicht slechts twee andere gevallen te vinden met een lagere uitkomst (€ 131,-). In de vergelijking ten opzichte van de in het planbesluit (gelijk aan het Projectbesluit) toegekende vierkante meters heeft Knops het laagste bedrag betaald (koopsom / 1500 m² = € 114,50). De conclusie is dan ook gerechtvaardigd dat Knops blijkens het overzicht gemiddeld de op een na laagste prijs heeft betaald voor de in het Projectbesluit (in het overzicht planbesluit genoemd) toegekende aantal vierkante meters woonbestemming. De grootte van het perceel op de notariële akte van Knops is niet in lijn met de RvR-regeling zoals die is toegepast in de andere weergegeven gevallen. In geen van die gevallen in het overzicht is in de akte alleen een bouwvlak geleverd. Bij vrijwel alle gevallen is bij de notaris een vrijwel net zo groot perceel geleverd als het uiteindelijke perceel met woonbestemming. En als er wel een afwijking is dan is dit verschil veel minder groot en zeker niet dubbel zo groot. Weliswaar heeft Knops dus het meest betaald per vierkante meter bij de notaris, maar heeft hij een van de laagste bedragen per vierkante meter betaald als het gaat om de totale grond met woonbestemming. De stelling van Knops dat de marktwaarde van het bouwvlak gelijk is aan de marktwaarde van het perceel met woonbestemming blijkt daarmee in ieder geval niet uit het overzicht. Dat geeft voldoende rechtvaardiging voor de conclusie dat Knops bevoordeeld is (5.20). In welke orde van

grootte er voordeel is behaald is niet goed vast te stellen. Daarbij speelt de ondoorzichtige uitvoering van de regeling zelf een rol (5.21).

- In de procedure van Knops bij de Rechtbank van Amsterdam beroept Knops zich op de Raadsinformatiebrief van 16 juni 2020, waarin burgemeester Palmen heeft verklaard dat Knops niet tegen de regels in groter heeft gebouwd en dat dit paste binnen de plannen. Maar op basis van advies van ambtenaren d.d. 9 april 2010 concludeert de Rechtbank dat het door Knops ingediende plan voor de te bouwen woning niet voldeed aan de voorwaarden om groter te mogen bouwen (5.27/5.28). Na het advies zijn door de wethouders van Horst aan de Maas de voorwaarden van het Projectbesluit gewijzigd. De inhoudsmaat van de woning is verruimd en de maximale hoogte naar 4 meter. Dat is gedaan vooruitlopend op nieuw beleid voor 'groter bouwen' dat vastgesteld is in 2012, ruim nadat deze kwestie speelde. Feit blijft, aldus de rechtbank, dat de regels in ieder geval ten aanzien van Knops zijn aangepast zodat hij een grotere woning kon bouwen. De Rechtbank stelt concluderend (5.29) dat het feitelijk juist is dat Knops groter mocht bouwen dan in de bestaande regels was voorzien en dat dit gekwalificeerd kan worden als bevoordeling. Daarmee stelt de rechtbank impliciet dat de verklaring van burgemeester Palmen in de Raadsinformatiebrief van 16 juni 2020 *niet* juist was.

De gemeenteraad heeft eerder – na advies van de burgemeester/portefeuillehouder Palmen - op inhoudelijke gronden het initiatiefvoorstel van de SP voor een onafhankelijk onderzoek afgewezen. Nu uit het onderzoek van de Rechtbank Amsterdam en het daarop gebaseerde oordeel is gebleken dat er – in tegenstelling tot de conclusies van Palmen en de raad – wél sprake is (geweest) van bevoordeling van de heer Knops, is het logisch dat de gemeenteraad tot een andere beoordeling van de voorgelegde feiten moet komen en op inhoudelijke gronden tot de conclusie moet komen dat een onafhankelijk onderzoek inmiddels wel geboden is.

Een onafhankelijk onderzoek is om een aantal redenen van belang:

- Als eerste geldt dat de door Knops bestreden publicaties in NRC en De Limburger naar zijn eigen mening (4.2) ernstige gevolgen voor hem hebben gehad, met name omdat hij bekend stond om zijn integriteit. Nu stelt de rechtbank vast dat er sprake is geweest van bevoordeling. Maar hoe is het tot die bevoordeling gekomen; in welke mate was er sprake van bevoordeling (de conclusie van de Rechtbank is immers dat de mate van bevoordeling op basis van de verstrekte gegevens niet vast te stellen is) en wat kan geleerd worden van deze casus om in de toekomst te voorkomen dat er vergelijkbare situaties kunnen ontstaan? Daarvoor is onafhankelijk onderzoek nodig. Want op die vragen heeft het onderzoek van de Rechtbank geen antwoord gegeven.
- Dat geldt volgens Knops temeer omdat ten tijde van zijn functie als staatssecretaris en vervangend minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijkrelaties zijn reputatie extra van belang was, omdat hij uit hoofde van dat ambt geacht werd ten strijde te trekken tegen integriteitskwesties in de Caraïbische delen van het Koninkrijk. Een argument dat de SP-fractie in de gemeenteraad ook steeds naar voren heeft gebracht om het belang van onafhankelijk onderzoek te benadrukken.

- In haar beoordeling van de kwestie Knops stelt de Rechtbank van Amsterdam dat “beoordeling” een kwalificatie is en geen feit op zich. In de beoordeling van de rechtmatigheid van de beoordeling heeft de Rechtbank zich terughoudend opgesteld. Zoals de SP Horst aan de Maas eerder (d.d. 19 januari 2022) aan Knops heeft laten weten beoordeelt de rechtbank “slechts” of NRC en De Limburger gezien de feiten in de gepubliceerde artikelen mochten concluderen dat Knops beoordeeld was. Dat was de reden dat de SP hem verzocht – in zijn eigen belang – bij de gemeente te pleiten voor onafhankelijk onderzoek. Alleen onafhankelijk onderzoek kan vaststellen of er feitelijk inderdaad sprake is geweest van beoordeling en in welke mate en hoe die beoordeling heeft plaatsgevonden.
- Zoals de SP Horst aan de Maas in haar vervolgbrief aan Knops d.d. 5 juli jl. het formuleerde, is van groot belang dat niet-integer gedrag, c.q. ondermijning van de overheid – bijvoorbeeld door beoordeling van haar bestuurders/functionarissen – tegengegaan wordt. In een integere cultuur wordt gehandeld op een wijze die uitlegbaar en verantwoordbaar is. Integriteitschendingen zijn afwijkingen van het integere (gewenste) gedrag. Het is gedrag dat afwijkt van de geldende morele waarden, normen en regels, zoals fraude, corruptie, belangenverstrengeling, lekken van informatie of oneigenlijk gebruik van dienstmiddelen. Juist omdat niet-integer handelen binnen een organisatie niet toe te schrijven is aan één of meer rotte appels, maar onderdeel uitmaakt van de cultuur van de organisatie is het van belang om waar integriteit in negatieve zin aan de orde is, dat bloot te leggen. In het belang van die organisatie. En daar waar die organisatie de overheid betreft is dat óók in het belang van de burgers, die er op moeten kunnen vertrouwen dat de bestuurders die zij gekozen hebben integer handelen. Als daar twijfel over is, is het van belang dat te onderzoeken. Om die twijfel weg te nemen. Of om er van te leren. Of – als er sprake is van niet-integer handelen – om te kijken op welke wijze de organisatie en/of de cultuur van die organisatie aangepakt moeten worden.
- Zoals de Rechtbank stelt (5.3), rust op Knops – juist vanwege het feit dat hij direct betrokken was bij de implementatie van de RvR-regeling in de gemeente Horst aan de Maas (omdat hij toen wethouder was) – een extra verplichting om de regels van de RvR-regeling zo goed mogelijk na te leven vanwege zijn voorbeeldfunctie als bestuurder. In het verlengde daarvan kan gesteld worden dat het vaststellen van eventuele onrechtmatigheden, c.q. beoordeling van bestuurders – door middel van onafhankelijk onderzoek – een vereiste is, om de integriteit van het gehele politieke “bedrijf” in Horst aan de Maas te borgen.

In de media doet Knops het voorkomen alsof hij door de Rechtbank van Amsterdam volledig gerehabiliteerd is, wat in flagrante tegenstelling is met de beoordeling van de Rechtbank van de feiten. Dat is des te ernstiger, omdat het getuigt van een gebrek aan spijt over zijn handelen in het verleden, ook al is dat meer dan tien jaar geleden. Alleen al om die reden is onafhankelijk onderzoek te rechtvaardigen.

Gezien voorgaande verzoeken wij de gemeenteraad van Horst aan de Maas dringend te besluiten tot een onafhankelijk onderzoek naar de feiten in de “kwestie Knops”, waarbij uitgangspunt zou zijn:

- Vast te stellen of er wel/niet feitelijk sprake is van bevoordeling van de oud-wethouder;
- Indien er sprake is van bevoordeling vast te stellen in welke mate er bevoordeling heeft plaatsgevonden;
- Vast te stellen hoe een en ander tot stand is gekomen, om op basis van de conclusies te komen tot – indien nodig – aanpassingen van de organisatie, protocollen en procedures. Dit is het leereffect dat zo’n onafhankelijk onderzoek kan opleveren;
- Vast te stellen hoe het onderzoek en de daarop gebaseerde conclusies door de gemeente Horst aan de Maas (c.q. burgemeester Palmen) naar aanleiding van de publicaties en vragen van NRC en De Limburger en de vragen en voorstellen van de SP-fractie hebben plaatsgevonden, om op basis van de conclusies te komen tot – indien nodig – aanpassingen van de organisatie, protocollen en procedures. Het tweede leereffect dat zo’n onafhankelijk onderzoek kan opleveren.

In afwachting van uw besluit verblijf ik,

Namens de SP Horst aan de Maas,

Paul Geurts
(voorzitter SP Horst aan de Maas)

Blauwververstraat 77
5961 KH Horst